

RESourceEU Handlingsplan

Klimat- och näringslivsdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 945

Celexnummer 52025DC0945

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS
RESourceEU Action Plan Accelerating our critical raw materials strategy to adapt to a new reality

Sammanfattning

Kommissionen och utrikestjänsten publicerade den 3 december ett gemensamt meddelande om åtgärder för att stärka den ekonomiska säkerheten. Det första flaggskeppsförslaget inom ramen för det nya meddelandet om ekonomisk säkerhet (se fakta-pm 2025/26:FPM57) är handlingsplanen RESourceEU för att stödja genomförandet av EU-förordningen om kritiska råmaterial (CRMA, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020), samtidigt.

RESourceEU syftar till att påskynda åtgärder för att bevara och utöka EU:s produktion av primära och sekundära kritiska råmaterial, stärka EU:s motståndskraft mot leveransstörningar och diversifiera sin försörjning så att EU inte är beroende av ett enskilt land för mer än 65 procent av sin efterfrågan. Fokus i handlingsplanen är att trygga EU:s försörjning av permanentmagneter, sällsynta jordartsmetaller samt råmaterial för batterier och försvarsindustrin då dessa har strategisk betydelse för Europas konkurrenskraft, omställning och

försvarsförmåga. Dessa material är också avgörande för sektorer som fordons- och rymdindustrin samt AI-chip för datacenter och industriella motorer.

Regeringen ställer sig positiv till handlingsplanen RESourceEU målsättning och dess ambition att snabba på diversifieringen i handel av kritiska råmaterial. Frihandelsavtal bidrar till tillgång på kritiska råmaterial och underlättar diversifiering av värdekedjor, vilket minskar risker med ensidiga beroenden och är gynnsamt för vår ekonomiska säkerhet.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

EU är idag starkt beroende av import av kritiska råmaterial, som ofta kommer från ett enskilt land. Kritiska råmaterial är avgörande för EU:s konkurrenskraft, samt viktiga sektorer som bland annat ren energi, digitalisering och försvar. För att minska EU:s importberoende och påskynda diversifieringen av försörjningen av kritiska råmaterial har kommissionen föreslagit en ny handlingsplan till stöd i genomförandet av EU-förordningen om kritiska råmaterial, RESourceEU (se fakta-pm 2025/26:FPM57 om det gemensamma meddelandet om Ett stärkande av Europeiska unionens ekonomiska säkerhet).

1.2 Förslagets innehåll

I RESourceEU föreslår kommissionen åtgärder, däribland regulatoriska som berör förordningar och direktiv samt finansiella åtgärder. Handlingsplanen är uppdelad i följande 6 avsnitt:

1. Säkra försörjning genom att etablera ett europeiskt centrum för kritiska råmaterial

Av artikel 25 *Gemensamma inköp* i EU-förordningen om kritiska råmaterial framgår att kommissionen ska inrätta och driva ett system för att säkra försörjningen av råmaterial. I RESourceEU aviserar kommissionen således att etablera ett centrum för kritiska råmaterial ”European Critical Raw Materials Centre”. Centret ska samla och tillhandahålla information om kritiska råmaterial, dess värdekedjor och marknader. Vidare ska centret samordna och finansiera prioriterade projekt i samarbete med privata och offentliga aktörer

samt övervaka projektens utveckling och agera som portföljförvaltare för dessa både inom EU och globalt.

Kommissionen föreslår att centret får mandat att hantera gemensamma inköp och lagerhållning av strategiska råmaterial samt att centret får mandat att prioritera material för strategiska sektorer som försvar och rymd. Detta ska genomföras i samarbete med industrier och medlemsstater. Kommissionens avsikt är att starta verksamheten under 2026 och de avser att föreslå kompletterande lagstiftning under andra kvartalet 2026.

2. Främja och påskynda prioriterade projekt

Kommissionen avser att påskynda genomförandet och projektleveranser av projekt som har potential att snabbt minska EU:s beroenden. Medlemsstaterna ska följa tidsfristerna för strategiska projekt som anges i artikel 11 *Varaktighet för tillståndprocessen* i EU-förordningen om kritiska råmaterial. Detta innebär att tillståndsbeslut ska fattas inom 27 månader från ansökan som gäller utvinning och 15 månader för ansökan om bearbetning och återvinning av råmaterial.

För att säkerställa den långsiktiga livskraften hos EU-relevanta projekt avser kommissionen att vidta åtgärder för att effektivisera och förenkla tillståndprocesser genom att se över och anpassa EU:s rättsliga ramverk för att undanröja flaskhalsar och frigöra potentialen för inhemsk produktion och återvinning av kritiska råmaterial.

Under första kvartalet 2026 avser kommissionen att utfärda ett vägledande dokument som möjliggör en enklare och mer harmoniserad implementering av EU:s miljötillståndslagstiftning, inklusive aspekter som rör gruvsektorn.

För att möta kompetensbehov avser kommissionen att etablera ett storskaligt kompetenspartnerskap för kritiska råmaterial och en råmaterialakademi: Raw Materials Academy.

Regulatoriska förslag i avsnitt 2. *Främja och påskynda prioriterade projekt*

Kommissionen avser att främja förenligheten mellan EU:s strategi för vattenresiliens (Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén samt Regionkommittén, Europeisk strategi för vattenresiliens) och EU-förordningen om kritiska

råmaterial genom att publicera klargöranden riktlinjer om tillämpningen av miljökvalitetsnormer på vattenförekomster samt genom att bekräfta att hänsyn till naturliga koncentrationer ska beaktas vid bedömning av den kemiska statusen för ytvatten. Kommissionen avser att utfärda riktlinjerna under första kvartalet 2026 och avser även att se över ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område) senast under andra kvartalet av 2026.

Kommissionen har aviserat en översyn av Reachförordningen (Europaparlamentets och Rådets Förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG) samtidigt som den högsta skyddsnivån för arbetstagare, hälsa och miljö upprätthålls fullt ut.

Kommissionen avser att se över nuvarande tillämpningen och eventuella framtida revideringar av Direktivet om cancerframkallande, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen (Directive (EU) 2022/431 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2022 amending Directive 2004/37/EC on the protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens or mutagens at work) för att främja cirkularitet och tillgång till råmaterial.

3. Öka potentialen för cirkularitet och innovation

Kommissionen avser att förhindra förlusten av sekundära råvaror och säkerställa att återvunna material återgår till värdekedjan genom att föreslå restriktioner på export av skrot och avfall av permanenta magneter samt genom att införa nya koder för att spåra flöden. Kommissionen avser vidare att föreslå åtgärder för aluminiumskrot under våren 2026 och vid en senare tidpunkt eventuellt föreslå åtgärder som berör koppar.

Regulatoriska förslag i avsnitt 3. Öka potentialen för cirkularitet och innovation

För att stärka återvinningen av kritiska råmaterial från el-avfall avser kommissionen att göra en översyn av WEEE-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning).

Kommissionen föreslår därtill ändringar i artikel 28 och artikel 29 i EU-förordningen om kritiska råmaterial, för att utöka märkningskrav till fler produktgrupper som innehåller permanenta magneter samt utöka krav på producenter att tillhandahålla en deklaration av återvunnet innehåll och utöka minimikrav för återvunnet innehåll i permanenta magneter till avfall före konsumtionsledet.

4. Öka europeisk efterfrågan och skapa en varaktig marknad

För att öka transparensen på marknaden för kritiska råmaterial avser kommissionen att lansera en råvarumekanism för efterfrågeaggregation och matchning mellan köpare, leverantörer, finansinstitut och lagerhållningstjänster. Mekanismen har till syfte att underlätta gemensamma inköp av strategiska råmaterial och särskilt stärka stora och medelstora företags tillgång till råmaterial.

Kommissionen avser att inrätta ett samordnat pilotprojekt mellan EU och medlemsstaterna om lagerhållning av kritiska råmaterial från och med 2026.

Regulatoriska förslag i avsnitt 4. Öka europeisk efterfrågan och skapa en varaktig marknad

Kommissionen föreslår ändring i artikel 24 *Riskberedskap för företag* i EU-förordningen om kritiska råmaterial för att säkerställa att stora företag genomför riskbedömningar av sina leveranskedjor och vid behov vidtar åtgärder för att diversifiera bort från enskilda leverantörer.

Kommissionen vill även ge incitament till diversifieringsåtgärder som stora företag bör vidta i samband med betydande sårbarheter och att diversifiering ska bli obligatorisk om sådana åtgärder inte genomförs.

5. Skydda den inre marknaden och motståndskraften i EU:s värdekedja för kritiska råmaterial

Kommissionen avser att under 2026 införa en verktygslåda för nödsituationer och motståndskraft på den inre marknaden för att hantera störningar i leveranskedjor, genomföra gemensamma inköp, prioritera beställningar och samordna lagerdistribution. Kommissionen avser även att införa en strategi för att EU snabbt ska kunna agera vid icke-marknadsmetoder från tredjeländer, såsom prismanipulation, i värdekedjor för kritiska råmaterial.

Kommissionen föreslår att Programmet Horizon Europe begränsar deltagandet av kinesiska entiteter i forskning och innovation kopplad till kritiska råmaterial. Kommissionen föreslår även att strategiska projekt integreras i granskningen av utländska direktinvesteringar för att förhindra fientlig inblandning.

6. Samarbete med tredjeländer för att diversifiera leveranserna

Kommissionen föreslår att stärka internationella partnerskap för att säkra en diversifierad försörjning. Kommissionen avser att fördjupa samarbeten med utgångspunkt i de 15 strategiska partnerskap som redan har undertecknats med råvarurika länder, där Sydafrika är det senaste. Kommissionen avser också att inleda förhandlingar med Brasilien.

Kommissionen avser att driva investeringsprojekt kopplade till kritiska råmaterial inom ramen för Global Gateway med tillväxtmarknader och utvecklingsekonomier. Kommissionen stöder den Kanada-ledda G7-alliansen för produktion av kritiska mineraler och G7:s färdplan för standardbaserade marknader, och avser att främja stark diversifiering genom G20:s ramverk för kritiska mineraler.

Finansiella åtgärder

Kommissionen föreslår i avsnitt 2 *Främja och påskynda prioriterade projekt*, åtgärder för att frigöra stöd via direkta EU-bidrag, kanalisera investeringar samt inrätta ett finansieringsnav för kritiska råmaterial med målsättning att mobilisera 3 miljarder euro från EU-fonder och EIB:s egna resurser inom de kommande 12 månaderna som stöd till värdekedjan för kritiska råmaterial.

Kommissionen föreslår att följande finansiella instrument nyttjas: InvestEU (2 miljarder euro under 2026–2027), Battery Booster (300 miljoner euro), EU

Innovation Fund (700 miljoner euro under 2026), EIB (2 miljarder euro), Horizon Europe (593 miljoner euro under 2026–2027), European Innovation Council (100 miljoner euro), Europeiska Banken för Återuppbyggnad och Utveckling (100 miljoner euro). Kommissionen nämner de finansiella instrumenten Global Gateway och det European Defence Industry Programme men anger inte några belopp knutna till instrumenten.

Vissa medlemsstater har börjat inrätta egna fonder för kritiska råmaterial och kommissionen uppmuntrar i RESourceEU medlemsstater att kanalisera medel för att stödja strategiska projekt.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet har ingen verkan på svenska regler. Dock aviseras eventuella ändringar i förordningar och direktiv som i ett framtida skede kan komma att bli direkt gällande i svenska regler eller kräver ändringar i svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Kommissionen har inte presenterat en konsekvensanalys vad gäller budgetära konsekvenserna av handlingsplanen. Finansiering av åtgärderna i RESourceEU gäller befintliga fonder och sker via omfördelning av medel. Meddelandet har i sitt initiala skede inga budgetära konsekvenser för Sverige. Regeringen bedömer att åtgärderna i handlingsplanen kan förbättra råmaterialförsörjning inom EU.

Det är viktigt att förslag som följer av meddelandet och som har budgetära konsekvenser inte föregår förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2028–2034 och att potentiell finansiering inom pågående fleråriga budgetram sker inom ram eller genom omprioriteringar.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen tagit fram en målsättning i handlingsplanen om att accelerera implementeringen av strategin för kritiska råmaterial samt att snabba på diversifieringen av kritiska råmaterial. Handlingsplanen presenteras i en tid när omvärldsläget med exportrestriktioner skapar störningar i värdekedjor för material som är kritiska för EU:s industrier.

Givet det osäkra geopolitiska läget behöver såväl Sverige som EU, inte minst av säkerhetsskäl, stärka vår motståndskraft och säkra tillgången till kritiska råmaterial. Frågan om kritiska mineraler är av stor vikt och EU måste hitta sätt att bryta kritiska beroenden, vilket kommer kräva en strategisk ansats.

Regeringen anser att frihandelsavtal och handel med likasinnade partnerskapsländer kan öka tillgången på kritiska råmaterial och underlätta diversifiering av värdekedjor, vilket kan bidra till att minska beroenden och stärka den ekonomiska säkerheten. Regeringen anser även att det är angeläget att agera för att främja tillgång till råmaterial med hänsyn till omvärldsläget.

Regeringen är generellt positiv till kommissionens avsikter om att se över lagstiftning som hämmar genomförandet och projektleveranser för prioriterade projekt som nämns i avsnitt 2.4, *påskynda projektleveranser*. Regeringen välkomnar förslaget om att se över och genomföra justeringar avseende ramdirektivet för vatten för att underlätta tillgången till kritiska råmaterial samtidigt som skyddet för miljö och människors hälsa bibehålls.

Regeringen anser att kommissionen bör identifiera och analysera möjliga inkonsekvenser i EU-lagstiftningen som fördröjer eller hindrar tillståndsprocesser. I situationer där det finns motstridiga mål behöver kommissionen hitta sätt att balansera de berörda intressena. Detta är viktigt för att underlätta och påskynda tillståndsprocesser samt förbättra genomförandet av relevant lagstiftning, såsom ramdirektivet för vatten, fågeldirektivet och habitatdirektivet. Det finns utrymme för förbättringar utan att kompromissa med miljömålen.

Regeringen är positiv till kommissionens förslag i avsnitt 2.4, *påskynda projektleveranser*, vad gäller att etablera ett storskaligt kompetenspartnerskap för kritiska råvaror och en råvaruakademi för att främja kompetens som är relevant för arbetskraften i leveranskedjor för kritiska råvaror, vilket kan främja samarbete och utveckling av processer i värdekedjan för kritiska råmaterials alla steg inklusive återvinning.

Regeringen ställer sig inledningsvis tveksam till kommissionens förslag i avsnitt 4, *öka europeisk efterfrågan och skapa en varaktig marknad*, vad gäller ändringar som innebär att kommissionen ska föreslå diversifieringsåtgärder vid sårbarheter till stora företag som kan bli obligatoriska. Det kan finnas en risk att känslig företagsinformation centraliseras på EU-nivå och att medlemsstater hamnar i

en informationskugga när företagsinformation går via direktkontakt mellan kommissionen och de nationella företagen. Det kan även finnas en risk att kommissionen utövar styrning på nationella företag med begränsad inblandning från medlemsstater.

Regeringens ståndpunkt gällande kommissionens förslag på finansiering och finansiella instrument i avsnitt 2, *främja och påskynda prioriterade projekt*, är att finansiering av RESourceEU behöver ske inom ram. Regeringens budgetrestriktiva hållning ligger fast och regeringen ska agera för att de ekonomiska konsekvenserna av förslag som följer av meddelandet begränsas både för statens budget och EU-budgeten. Regeringens ståndpunkt är att i det fall åtgärder i RESourceEU för med sig ökade kostnader som belastar EU:s innevarande långtidsbudget ska dessa finansieras genom omprioriteringar av medel inom och mellan befintliga ramar och program. Regeringen anser vidare att det är viktigt att åtgärder som följer av handlingsplanen genomförs på ett kostnadseffektivt sätt som drar nytta av existerande strukturer och insatser.

Regeringen är positiv till att skrot i större utsträckning ses som en strategisk resurs, där eventuella exportrestriktioner behöver kombineras med ökad återvinningskapacitet i EU. WTO-förenligheten av eventuella åtgärder relaterade till export av skrot bör beaktas.

Regeringen är positiv till att utöka märkningskrav till fler produktgrupper som innehåller permanenta magneter. Regeringen kan acceptera att krav på deklaration och minimikrav för återvunnet innehåll i permanenta magneter utökas till att omfatta avfall före konsumtionsledet men skulle föredra att särskilja dessa krav från krav på avfall efter konsumtionsledet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Handlingsplanen avses inte remitteras.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rubriken är inte tillämplig då meddelandet inte innehåller förslag till lagstiftningsakter.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Rubriken är inte tillämplig då meddelandet inte innehåller förslag till lagstiftningsakter.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

RESOURCEEU väntas diskuteras i ett antal berörda rådsarbetsgrupper.

4.2 Fackuttryck och termer

Råmaterial: ett ämne i förädlad eller oförädlad tillstånd som används som insatsvara vid tillverkning av produkter eller slutprodukter, med undantag för ämnen som huvudsakligen används som livsmedel, foder eller bränsle.

Värdekedja för råmaterial: all verksamhet och alla processer som ingår i undersökningsarbete, utvinning, förädling och materialåtervinning av råmaterial.

Kritiska råmaterial: material som är väsentliga för EU:s ekonomi och där det finns en hög risk för störningar i leveranserna. 2023 publicerade kommissionen den senaste listan av kritiska råmaterial som innehåller 34 råmaterial. Senast den 24 maj 2027 och därefter åtminstone vart tredje år ska kommissionen se över och vid behov uppdatera förteckningen över kritiska råmaterial.

Strategiska råmaterial: material som behövs inom teknologier och sektorer som har hög betydelse för att nå EU:s strategiska mål. Kommissionen ska se över och vid behov uppdatera förteckningen över strategiska råmaterial senast den 24 maj 2027, och därefter vart tredje år.

Projekt för kritiska råmaterial: varje planerad anläggning eller planerad betydande utvidgning eller ändrad användning av en befintlig anläggning som är verksam inom utvinning, förädling eller materialåtervinning av kritiska råmaterial.

Permanentmagnet: en magnet som behåller sin magnetism efter att ha avlägsnats från ett externt magnetfält. Permanentmagneter ingår i ett brett spektrum av produkter, däribland vindturbiner, elfordon, magnetkameror, industrirobotar, kylgeneratorer, värmepumpar och industriella el-pumpar.

Stort företag: ett företag med i genomsnitt mer än 500 anställda och en global nettoomsättning på över 150 miljoner EUR under det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning har upprättats.